

Kronika městečka Budišova

Výpisky V

1951

Povětrnost

V červenci a srpnu panovalo teplé, přitom i dostatečně vlhké počasí. Letní bouře však způsobily i jeden úder blesku v obci, v zahradě u zámku uhořelo do domku zahradníka Doležala. Blesk omráčil zahradníkovu manželku, která upadla do bezvědomí.

Potravinové lístky na chléb

Od 26. února bylo znovu zavedeno přídělivé hospodářství moukou, chlebem a pečivem, jelikož se neehospodárně zneužívalo volného prodeje chleba.

Pochod míru

Dne 8. dubna byl po celé republice uspořádán manifestační Pochod míru organizovaný Sokolem a složkami Národní fronty. V Budišov byl proveden na okruhu Kundelov – Hodov – Budišov. Zúčastnilo se ho 163 osob.

Svátek práce

Svátek práce 1. května byl zahájen zájezdem do okresního města Třebíče na tamní oslavu. Zájezdu se zúčastnilo asi 100 osob.

Mírová výzva

Od 7. června bylo započato s podpisovou akcí Mírové výzvy. Každá rodina byla navštívena v těch dnech agitační dvojicí členů Národní fronty, takže celá akce měla v Budišově plný úspěch.

Josef Tesař předseda MNV

Dnem 30. června byl zproštěn své funkce předsedy MNV. Josef Zelinka na jeho místo povolán Josef Tesař, vedoucí krejčovského družstva „Tvorba“ v Budišově.

Ceny na volném trhu

Od 1. července byly zvýšeny ceny na volném trhu, zatímco ceny poživatin na lístky zůstaly nezměněny.

Mandelinka bramborová

V červnu byly zahájeny akce hledání mandelinky bramborové, nebezpečného škůdce brambor, který se vyskytl i v trebičském okrese. Dne 20. července byla mandelinka nalezena i v katastru naší obce. Rolník Ant. Nováček z č. 18 objevil zamořené místo na poli na Vejhonkách, za obecním křížem. Na místě bylo nalezeno několik larev. Hledací služba byla zesílena, ale jinde se již mandelinka neobjevila.

Nezdary rolníků

Někteří rolníci byli během roku postiženi různými nezdary, Machát Karel z č. 37 a Kašpar Karel z č. 61 přišli o koně, jiní měli ztráty v chovu prasat (obrna).

Vyučování v nové budově střední školy

Dne 9. ledna přestěhovala se střední škola do nové školní budovy, kde se dokončovaly poslední práce.

Ve dnech 8.–16. června konaly se na střední škole poprvé písemné a ústní závěrečné zkoušky žáků 4. třídy.

Školní rok byl ukončen dnem 30. června.

Dnem 1. září byl zahájen nový školní rok. Škola národní, tentokrát jen čtyřtřídní, má učitelský sbor: Zejda František, Schäfer Mořic, Honzová Olga a Davidová Marie.

Na střední škole vyučují: Zelinka Josef, Smrček František, Kolář B., Šindelková A., Beránková Vlasta, Bednářová O. a Pospíšilová Miloslava. Nově byl ustanoven učitel Jar. Pospíšil a Zymák. Odvolán byl učitel Josef Špak do Hrotovic.

Učitelé zleva J. Pospíšil, J. Zelinka, zprava J. Špak, M. Pospíšilová, nad ní B. Kolář

Dětská zotavovna

V době letních prázdnin zřízena byla v budově střední školy dětská zotavovna. Ve dvou měsíčních směnách vystřídalo se na prázdninové zotavení 120 dětí z Jihlavy ve věku od 6 do 11 let.

Přistěhování

V únoru a březnu přistěhovalo se v důsledku vládního nařízení z různých měst i do Budišova několik rodin vojenských pensistů. Jsou to: ppl. Horký z Brna, špkt. A. Kejzlar z Prahy a por. SNB Skalník z Třebíče. Za tím účelem byly adaptovány místnosti v zámku a přeměněny na byty. V místnostech zámku byla rovněž otevřena krejčovská dílna oděvního družstva Tvorba, kde pod vedením Josefa Tesaře pracují od 2. května krejčí Komínek z Nářamče a Hort z Hodova, dámské krejčové Vlasta Kozlíčková, Věra Špaková, Anežka Zedníčková a Večeřová z Kundelova.

Nové varhany

Dne 10. prosince započala firma Holčapek z Brna se stavbou nových varhan, které byly pořízeny v hodnotě 410 000,- Kč. Varhany zazněly poprvé na Štědrý den o půlnoční a hrál Jaromír Zejda z Prahy, bytem v Budišově č. 200.

Myslivecká společnost

Honební revír myslivecké společnosti byl po celý rok řádně obhospodařován, takže celkový stav zvěře byl uspokojivý. K odstřelu bylo povoleno 6 kusů srnčího. Dne 25. listopadu bylo na honu na Brdcích střeleno 205 zajíců, 18 bažantích kohoutů a 20 králíků. V roce 1951 bylo celkem uloveno: 580 koroptví, 92 bažantích kohoutků, 425 zajíců a 198 králíků. Z odstřelené zvěře bylo 60 % dodáno veřejnému zásobování.

Také škodná zvěř byla hodně pronásledována a bylo střeleno: 13 tchořů, 20 toulavých psů, 38 koček, 34 vran, 2 krahujci a 4 lasičky.

Výroční schůze

Dne 28. ledna konala se výroční schůze místní organizace KSČ za předsednictví s. Aloise Dítěte.

Dne 11. února se konala výroční schůze Svazu žen za předsednictví Anežky Nováčkové.

Dne 18. února konala se výroční schůze Sokola za předsednictví starosty Františka Zejdy. Výbor rozšířil se o dva členy: za KSČ Alois Dítě, za ČSM Josef Škarek.

Dne 14. dubna konala se výroční schůze Svazu přátel SSSR, která měla nepěkný průběh. Při schůzi byl napaden listonošem Františkem Honzákem lesní správce Josef Fila a pobodán nožem na tváři. Příčinou byly osobní spory.

Divadla

Dne 26. února sehrál divadelní kroužek ČSM gymnasia Velké Meziříčí od sovětského pedagoga Makarenka: Začínáme žít. Pořádáno v sokolovně.

Dne 28. října přivezla do Budišova divadelní skupina Tyl z Třebíče od Mrštíků divadelní hru Maryša. Poprvé sehráno v novém kulturním sále novostavby střední školy v Budišově.

Jednotné zemědělské družstvo

Funkcionáři KSČ se velmi snaží přesvědčiti naše drobné a střední rolníky o výhodách hospodařiti společně v JZD, které i v našem okolí se již zakládají. V Budišově však pro nepochopení a vnější vlivy velkých rolníků nepokročilo se dále a zůstává jen při ustanovení přípravného výboru JZD.

Nepřátelské postoje velkých rolníků

Velcí rolníci projevují nepřátelský postoj vůči lidově demokratické republice a dopouštějí se i trestných činů. Rolník František Lysý č. 64 byl za výhružné řeči odsouzen na 14 měsíců vězení a rolník Karel Kašpar z č. 61 za nesprávné plnění dodávky mléka na 3 měsíce vězení. Trest nastoupil 1. 1. 1952.

Ceny potravin na volném trhu

	volná cena	vázaná cena
1 kg cukru	140,- Kčs	15,70 Kčs
1 kg margarínu	250,- Kčs	38,- Kčs
1 kg tuku 100 %	350,- Kčs	60,- Kčs
1 kg krup	32,- Kčs	12,- Kčs
1 kg mouky hrubé	38,- Kčs	18,- Kčs
1 kg mouky hladké	32,- Kčs	12,- Kčs
1 kg krupice	42,- Kčs	22,- Kčs
1 kg masa hovězího	200,- Kčs	50,- Kčs
1 kg masa vepřového	260,- Kčs	53,- Kčs
1 kg masa telecího	250,- Kčs	36,- Kčs
1 kg uzenin	200,- Kčs	58,- Kčs
1 kg šunky	500,- Kčs	
1 kg salám uherský	1000,- Kčs	
1 kg sádlo škvařené	450,- Kčs	60,- Kčs
1 l lihovin	250,- Kčs	500,- Kčs
1 l piva	8,- Kčs	
1 l vína	150,- až 200,- Kčs	
1 m pánské látky (na lístky)	330,- Kčs	
1 m dámské látky (na lístky)	230,- Kčs	
1 panská košile	200,- Kčs	

1952

Úprava potravinových lístků

Dnem 1. ledna vešla v platnost nová úprava potravinových lístků, které budou vydávány všem, kteří neobhospodařují zemědělskou půdu. Nedostanou potravinových lístků ti, kteří neplní své dodávky vůči pracujícím lidu.

Stěhování národní školy

Ve dnech 28.–30. ledna odstěhovala se národní škola ze své staré budovy č. 110 do nové budovy střední školy. Stará budova školy, postavena v r. 1887, sloužila školním dětem 65 roků. Jménem všeho žactva, které chodilo do této školy, rozloučil se s budovou školy dosavadní ředitel školy František Zejda, vzpomenuv všech učitelů, kteří na škole vyučovali a vychovávali naši mládež.

Soudní přelíčení s Marií Káfuňkovou

Dne 1. dubna konalo se, v kulturním sále střední školy, soudní přelíčení s paní Marií Káfuňkovou z Budišova č. 59. Jmenovaná zaslala členům MNV v Budišově výhružný dopis, ke kterému se přiznala a byla za svůj čin odsouzena k 3½ roku vězení, ztrátě svého polovičního majetku a po dobu 10 roků zakázán pobyt v třebečském okrese.

Podobně její manžel Antonín Káfuňek, rolník v Budišově, pro neplnění dodávek a nepřátelský postoj k lidově-demokratickému zřízení, byl odsouzen na 4 roky vězení a ztrátě svého majetku. Zemědělská usedlost jmenovaných přešla do správy MNV.

Domy vystěhovaných, zleva Nováčkovi a Káfuňkovi

Neštěstí na přejezdu

Dne 12. dubna, na Bílou sobotu, najel svým autem Dr. Vaněk z Vladislavi, na přejezdu u nádraží, na příjezdějící vlak od Velkého Meziříčí. Auto bylo zachyceno lokomotivou, odhozeno a poškozeno. Dr. Vaněk zavčas z auta vyskočil a tím zachránil svůj život. Jmenovaný lékař zastupoval zdejšího lékaře Dr. Míčka a přijížděl ke zdejším pacientům.

Svátek práce

Svátek práce oslaven 1. května zájezdem do Třebíče, kde se konal mohutný průvod a pracující lid důstojně slavil svůj největší svátek. Z Budišova odjelo autobusy do Třebíče 130 účastníků.

Živelní pohroma a krupobití

Dne 11. května (v neděli) o ½6 hod. odpolední přihnal se od severovýchodu prudká bouře s krupobitím. Napadlo mnoho krup, které ještě několik dní ležely naplaveny na svazích polí a lesů. Značně utrpělo osení v severní části budišovského katastru, v sousedství s katastrem hodovským. Hodov utrpěl značné škody.

Velmi zle bylo v Kundelově. Rychlý spád tekoucí vody od Nového rybníka byl zastavován plotem a silnicí ke Studnicím, takže voda rychle stoupala a vnikla do domku J. Večeře a Fr. Víta, kteří se zachraňovali útekem na půdu. V domě p. Večeře byla zeď vodou stržena a tím ocitla se rodina bez přístřeší. Zahynuli ve stáji jalovice a vepř.

Silniční most byl pobořen a tím doprava po silnici do Studnic přerušena. Také v kovárně p. Dvořáka byla zeď vodou stržena. Nikdo z nejstarších občanů podobnou bouří nepamatuje.

Závěrečné zkoušky na střední škole

Dne 9. června započaly druhé závěrečné zkoušky na zdejší střední škole, které s úspěchem vykonalo 46 žáků. Po ukončení školní docházky nastoupili žáci do svého životního povolání v hornictví a hutnictví, aby pomáhali v budování naší socialistické vlasti.

Zotavovna dětí

V červenci a srpnu byla na střední škole zřízena zotavovna pro školní mládež. V červenci bylo zde 105 děvčat ze Slovenska a v srpnu děti od Liberce.

Žně

Dne 17. července započalo se kosit žito. Úroda žita jeví se průměrná a průběh žní je normální. Naše obec soutěží s obcí Kamennou ve včasném zakončení žní, výmlatu a dodávek obilí.

Drobní rolníci plní své dodávky uspokojivě, ale u větších rolníků se dodávky neplní, ačkoli členové MNV a předseda MNV velmi důrazně varují v místním rozhlase na následky, kterým se tyto rolníci vydávají.

Obilí uskladňuje se do místní sokolovny, tělocvičného sálu střední školy a do volných místností bývalé školy národní.

Množství veverek

V našich lesích je velké množství veverek, které zabíhají do zahrad, kde dělají škody na ovocných stromech.

Hnízdění čápů

Čápi, kteří letošního roku hnízili opět na stodole p. Macháta č. 37, vychovali tři mládřata, která byla okroužkována. Koncem srpna odletěli čápi do teplých krajín.

Slintavka a kulhavka

V měsíci říjnu a listopadu se velmi nebezpečně rozšířila u dobytka nakažlivá nemoc slintavka a kulhavka. Velmi prudce řádila v Hodově, kde uhynulo přes 100 kusů dobytka. V Budišově nejvíce postižení rolník Karel Kašpar, František Zezula a Josef Šulc. Uhynulo přes 20 kusů dobytka. Bylo nutno učiniti opatření proti šíření této choroby.

Obec byla uzavřena, kostel uzavřen a školním dětem zakázáno chodit do školy. V druhé polovici prosince byla teprve opatření odvolána, kdy již nebylo dalších případů této zhoubné nemoci.

Založení JZD v Budišově

Koncem roku znamená v Budišově vítězný pokrok v socialisaci vesnice. Podařilo se přesvědčiti drobné rolníky ke vstupu a založení JZD I. typu.

Družstvo bylo založeno dne 30. prosince a do družstva vstoupilo 24 členů. Je možno očekávat, že budou následovat další menší zemědělci. Tímto krokem zařazuje se i Budišov mezi ostatní pokrokové obce, kde již JZD bylo založeno.

Lidová myslivecká společnost

Lidová myslivecká společnost v Budišově pořádala hony na koropty a zajíce a bylo střeleno: 8 ks srnčího, 513 králíků, 579 koropty, 376 zajíců, 84 bažantích kohoutků, 24 divokých kachen a 3 divocí holubi.

Také škodná byla hubena a bylo střeleno: 7 tchořů, 5 toulavých psů, 33 toulavých koček, 19 lasiček, 19 vran, 1 krahujec, 3 káně, 15 sýslů, 7 hranostajů, 1 jestřáb a 2 lišky.

Veřejnému zásobování bylo dodáno 377 koropty, 241 zajíců a 51 bažantů.

Vodní nádrž v Mihoukovicích

V Mihoukovicích vybuďoval MNV pro hasičský sbor vodní nádrž, která si vyžádala 20 000,- Kč.

Úmrtí

13. června zemřela Marie Tvarůžková, učitelka domácích nauk. Zemřela v třebešské nemocnici ve stáří 65 let. Vyučovala na národní škole od roku 1908 do r. 1941.

30. srpna zemřel MUDr. Karel Kepřt st., obvodní lékař, který působil v Budišově 50 roků.

1953

Návrat čápů

Dne 5. dubna navrátili se čápi, ale našli zbořenou Machátovu stodolu, a tím zničeno své hnízdo. Dobří lidé umožnili jim postavit si nové hnízdo na sousední stodole p. Rause č. 34, ale čápi nepřijali nabízenou podporu a odstěhovali se z Budišova do Vladislavi. Všichni litovali jejich odletu, neboť byli našimi posly míru, když se v r. 1945 v Budišově uhnízili.

Třídní boj

Třídní boj při socialisaci vesnice se značně přiostrňuje. Dne 8. ledna je odstěhována rodina Josefa Chyby z č. 17 do okr. Žďár nad Sázavou a jeho hospodářství přechází do správy státu za dozoru MNV.

FOTOKOPIE
Okresní národní výbor v Třebíči.

Kn 071.2

Dne 17. prosince 1952.

394783

Nález.

Josef Chyba,
zemědělec
v Budišově čp. 17

DDŠ. 22 XII. 1952

Za.

2291 VI 81

Trestní komise okresního národního výboru v Třebíči uznala dne 17.12.1952 na základě provedeného řízení takto práven:

Chyba Josef, nar. dne 26.8.1926 v Budišově okres Třebíč bytem v Budišově čp. 17 je vinen přestupkem šu 39 zákona ze dne 12.7.1950, §.88/50 Sb., kterého se dopustil předepsané dodávkové úkoly v roce 1951 a v roce 1952 v masu vepřovín, hovřízín, bramborách a v aléce.

Odsuzuje se proto podle šu 39 a použití šu 12 cit. zákona k trestu odnětí svobody na dobu 6 měsíců k pokutě Kčs 20.000.-, náhradně k trestu odnětí svobody v trvání 40 dnů.

Podle šu 21 veškerý majetek propadá ve prospěch šel. státu a podle šu 23 zákaz pobytu na okrese trebičském na dobu 10 let.

O d ů v o d n ě n í .

Přestupek byl zjištěn úředním šetřením a částečným dozráním.

Z tohoto nálezu můžete se během 15 dnů ode dne doručení tohoto nálezu odvolat u ONV v Třebíči ke KNV v Jihlavě.

Za správnost vyhotovení :
S o l a F v . r .

Předseda trestní komise :
Robert Konečný v.r.

Okresní národní výbor
fin. referát
v Třebíči.

Na vřelosti a k dalšímu opštění.

DDŠLO: - 2. IV. 1953

Za.

Nález nabyl práva moci dne 15. ledna 1953.

Dne 19. ledna je odstěhována rodina Františka Zezuly z č. 60 do Světlé nad Sázavou.

Dne 17. února byla odstěhována rodina Josefa Nováčka z č. 58 na okres Moravské Budějovice. Stalo se tak na základě rozsudku lid. soudu v Třebíči pro neplnění dodávek státu.

Josef a Růžena Nováčkoví

a jejich koně Manda a Greta

Úmrtí presidenta Klementa Gottwalda

Dne 14. března byl vyrušen čl. národ velmi smutnou zprávou Čs. rozhlasu, že v 11 hod zemřel po krátké těžké nemoci prezident Klement Gottwald. Dožil se 57 roků. Veliký bojovník za práva pracujícího lidu a vítěz nad vykořisťovateli zůstane povždy živý v myslí všech pracujících. Státní pohřeb se konal 19. března v Praze a Klement Gottwald pochován na Vítkově v Památníku odboje.

Toho dne se u nás konala smuteční tryzna. U smutečně vyzdobeného portálu pres. republiky, umístěného na jevišti kulturního sálu střední školy, střídala se čestná stráž příslušníků KSČ, Sokola, hasičů, členů Čs. Č. K. a pionýrů.

Smuteční průvod vyšel od Místního národního výboru a ubíral se ke střední škole, kde v kulturním sále byl všemi účastníky vyslechnut Čs. rozhlasem vysílaný státní pohřeb a smuteční projev předsedy vlády Antonína Zápotockého.

Volba presidenta

Dne 21. března vykonalo Národní shromáždění volbu nového presidenta republiky, která se konala v historickém Vladislavském sále Pražského hradu. Jednomyslně byl zvolen presidentem republiky Antonín Zápotocký a předsedou vlády jmenován Viliam Široký.

Peněžní reforma a zrušení potravinových lístků

Dne 30. května bylo v odpoledních hodinách oznámeno Čs. rozhlasem československému národu, že vláda ruší lístkový trh, který od r. 1939 stále omezoval volný trh. Současně oznámeno, že se provádí peněžní reforma, ruší se od 1. června platnost dosavadního peněžního oběživa a vydávají se nové peníze a bankovky. Na základě toho provádí se na MNV, ve dnech 2., 3., a 4. června výměna peněz. Výměna provádí se v poměru 1:50, tj. za 50 Kč starých peněz se dostává 1 Kč. Lépe vyměňovali ti, kteří měli své úspory uloženy ve spořitelně, kde se provádí výměna 1:5 do 5 000,- Kč a vyšší obnosy se odstupňují.

Pro výměnu peněz byla utvořena střediska, jakým byl i Budišov pro obce Budišov, Nárameč, Kamenná a Pozďatín–Kojatín. V Budišově bylo za tyto tři dny vyměněno 36 000 Kč. V obchodech Jednota provádí se inventury všeho zboží, které se oceňuje v poměru 1:5.

Peněžní reforma způsobila dosti značné znepokojení, ale s povděkem přijato zrušení potravinových lístků a zavedení volného trhu.

Nález mandelinky bramborové

Dne 12. července byla při prohlídce bramborových porostů nalezena mandelinka bramborová, velký a nebezpečný škůdce brambor. Objevila se na „Skáli“ na poli Karla Macháta, ale po zneškodnění se více neobjevila.

Školní rok 1953/54

Dne 1. září byl zahájen nový školní rok. Podle nového školního zákona je v Budišově zřízena tzv. osmiletá střední škola, ve zkratce „osmiletka“.

Samostatná národní škola se spojuje se školou střední. Ředitelem školy je ustanoven Josef Zelinka. Na škole vyučují: Fr. Zejda, Mořic Schäfer, M. Davidová. O. Honzová,

Fr. Smrček, Vlasta Beránková, Al. Šindelková, Jos. Špak, Jar. Pospíšil, Mil. Pospíšilová a Lib. Veverková.

Likvidace JZD

V měsíci listopadu byla provedena likvidace místního JZD pro malý počet členů a nezajem středních rolníků.

Otevření nové železniční trati

Dne 20. prosince projíždí Budišovem první vlak, který jede po nové prodloužené trati z Velkého Meziříčí do Křižanova, kde se spojuje s novou tratí z Brna do Žďáru nad Sázavou a Havlíčkova Brodu.

Mohou teď naši občané jeti po železnici do Prahy nejen přes Jihlavu, ale také přes Křižanov – Havlíčkův Brod.

Při otevření této nové železniční trati konala se ve Velkém Meziříčí oslava, kde učinili projevy význační vládní činitelé.

Konfiskace majetku

Lidový soud v Třebíči odsoudil rolníka Františka Hladkého z č. 63 pro neplnění svých dodávek ke konfiskaci jeho majetku.

Kulturní a osvětová činnost

Dne 5. září pořádán v kulturním sále střední školy kabaret, při kterém nejvíce upoutal význačný český komik Vlasta Burian.

Dne 26. září pořádala Osvětová beseda Fučíkův večer, při kterém recitoval spisovatel Jan Čařík Reportáž psanou na oprátce. Velmi malá návštěva.

Dne 25. prosince sehráli žáci střední školy, za režie učitele Jaromíra Pospíšila, dětské divadlo Čtverák hastrman, které mělo velký úspěch.

V roce 1953 zemřeli

18. února zemřel František Harák, zaměstnanec ČSD ve stáří 50 r. Zemřel následkem srdeční mrtvice. Do půlnoci bavil se i tančil na babském plese a po příchodu domů se zhroutil a zemřel.

5. června zemřel Jaroslav Řihák, hodinář, ve stáří 60 r. Zemřelý byl tichý, poctivý a svědomitý člověk. Jako bývalý legionář byl svými spolubratry legionáři při pohřbu doprovázen na místní hřbitov, kde se s ním rozloučil František Zejda.

1954

Armádní generál Ludvík Svoboda v Budišově

Kandidát Národní fronty pro volby do Národního shromáždění za naši obec generál Ludvík Svoboda se zúčastnil veřejné schůze konané 12. listopadu v kulturním sále střední školy.

Ludvík Svoboda hovořil o vzniku SSSR, o zneužití čs. legií v Rusku, o příčinách II. svět. války, hrdinství sovětského lidu za Velké vlastenecké války a o vytvoření české vojenské skupiny v Rusku.

1955

Otázky lidosprávy

Plénium MNV za účasti zástupců masových složek projednávalo koncem ledna rozvoj zemědělské výroby na rok 1955 a usneslo se provést mezi zemědělci přesvědčovací kampaň pro uzavření závazků v dodávkách nad stanovený úkol. Rada MNV doporučila rozdělit obec do jednotlivých volebních obvodů, kde, mimo volených členů MNV, budou nápomocni i zástupci organizací: SČSP, Sokol, Výbor žen a požárníci. Dvojice navštíví počátkem měsíce února každého drobného a středního zemědělce.

Hrátky s čertem

Dne 17. a 24. dubna sehrál divadelní kroužek hru Hrátky s čertem. Obě představení měla velký úspěch.

Budišovští ochotníci, rok 1955

Dole Jiří Tomšík

Spodní řada zleva: Josef Zelinka, František Hanzl, Jaromír Pospíšil, Valentin Drápela, Jaroslav Svoboda, František Pavlas a Eduard Černý

Horní řada: Miloš Guth – osvětlení, Antonín Nováček, Růžena Macková, Josef Karas, Josef Špak – režie, Anička Havlíčková-Kazdová, Ladislav Kozlíček a Miroslav Škarek

Na fotografii chybí Jan Zejda, který hrál čertovskou dvojici s Jaromírem Pospíšilem

foto archiv Marie Klímové

TJ Sokol

Na výroční členské schůzi TJ Sokol zhodnotil její předseda bratr František Zejda činnost jednoty následovně: Sokol jako tělovýchovná organizace měl by se za rok 1955 pochlubit tím, jak splnil svůj úkol a jak se zařadil do I. celostátní spartakiády. Bohužel naše jednota přes všechnu pozornost vedoucích funkcionářů Sokola, MNV a výboru KSČ nezískala naši mládež k pravidelnému cvičení a přípravě k vystoupení na I. celostátní spartakiádě, jakož i na okresní a krajské spartakiádě. Je to opravdu nejsmutnější zpráva, nad kterou je třeba se vážně zamyslet a současně hledat cesty, které by zdejší jednotu přivedly na bývalou výši.

Zimní kampaň

Mnoho práce věnoval MNV akci Zimní kampaň. Zimní kampaň je název řady akcí k zajištění úkolů vyplývajících ze zasedání ÚV-KSČ ze dne 29. a 30. června 1955 o zvýšení zemědělské výroby, hlavně živočišné.

MNV v Budišově organizoval rozhovory s každým jednotlivým rolníkem a bylo dosaženo celé řady hodnotných závazků: lepší ošetření luk, zakládání kompostů a správné hnojení polí.

Výsledky Zimní kampaně:

Závazky rolníků	Skutečně dodáno na státní nákup
75 q vepřového masa	140 q
35 q hovězího masa	102 q
20 000 litrů mléka	42 842 litrů
35 000 kusů vajec	64 000 kusů
50 q brambor	600 q

Nesplnění dodávek

V roce 1955 nesplnili někteří zemědělci svoje povinné dodávky. Jsou to zejména velcí rolníci: Fr. Lisý č. 64, K. Kašpar č. 61, K. Machát č. 37, K. Pavlíček č. 16, J. Pospíšil č. 67, J. Zedníček č. 33, V. Kostelecký č. 47.

Hospodářství na úpadku je u V. Kotačky č. 19 a J. Nožičky č. 21.

V obci je 120 ha konfiskované zemědělské půdy a 15 ha opuštěné. Jen s velkou námahou podařilo se MNV rozdělit tuto půdu mezi zemědělce, aby nezůstala ladem. Ovšem toto řešení je jen dočasné a tato konfiskovaná a opuštěná půda musí být předána do hospodaření socialistického sektoru.

Strana se hlavně zabývala otázkou socialistické velkovýroby v zemědělství, avšak téměř bez výsledku. V Budišově je se založením JZD těžká práce, poněvadž jsou osoby, které navádí zemědělce, aby do družstva nevstupovali.

Narození – úmrtí

V roce 1955 narodilo se v Budišově 22 dětí, z toho 12 chlapců a 10 děvčat, zemřelo 10 osob.

1956

Místní lidová knihovna

V patře jedné místnosti budovy MNV je umístěna místní lidová knihovna. Vede ji soudruh učitel Antonín Nováček. K dnešnímu dni čítá 1715 svazků, z toho 136 pro mládež. V letošním roce bylo zapsáno 78 čtenářů, z toho 32 čtenářů do 16 let. Počet návštěvníků byl 535.

Počasí

Začátkem února bylo u nás naměřeno až mínus 28° C, někde i mínus 30° C. Tyto mrazy trvaly skoro 14 dní. Několik dní nemohly děti do školy, poněvadž bylo nebezpečí omrznutí. Listonoš Palas silně omrzl na uších, přesto, že je zimě zvyklý. Sněhu bylo skoro ½ metru.

Založení JZD

Je 21. března – historický okamžik v dějinách naší obce. Koná se ustavující schůze Jednotného zemědělského družstva v Budišově. Během posledních 14 dní podepsalo 115 zemědělců přihlášky do JZD a dnes se volí předsednictvo.

Předsedou zvolen střední rolník Josef Kazda, č. 35 (9 ha), místopředseda Antonín Tesář, č. 8 (14 ha), účetním drobný zemědělec Josef Slabý, č. 32 (3½ ha). Dalšími členy předsednictva: Josef Raus, č. 34 (14 ha), Hedvika Tůmová, č. 73 (9 ha), Marie Eichlerová, č. 136 (11½ ha), Rudolf Blažek, č. 103 (bezzemek – zahradník).

Celá schůze proběhla vážně, poněvadž každý je si vědom velké odpovědnosti, kterou bere na sebe. To je dobrá známka, že JZD bude dobře prosperovat. Během následujících dnů řada zemědělců přihlášku odvolala. V družstvu zůstalo jen 96 členů.

Založení JZD se zdařilo proto, že pracovníci STS Třebíč (hlavně její ředitel soudruh Máca) usilovně přesvědčovali naše zemědělce o výhodách společného hospodaření. Také pracovníci Jednoty velmi usilovně pomáhali při přesvědčování.

Hlavně drobní zemědělci šli do JZD s přesvědčením, že to strana a vláda s nimi myslí dobře. Velcí zemědělci byli spíše donuceni vstoupit, poněvadž při soukromém hospodaření nemohli již své hospodářství udržet.

Jarní práce byly zdrženy hlavně u soukromě hospodařících rolníků, protože obdrželi náhradní pozemky až koncem dubna. Všechna půda úpadkových hospodářství byla převzata JZD, hlavně 70 ha půdy dispoiční, tj. konfiskátů, část půdy obecní.

Přes tyto vleklé potíže byly jarní práce provedeny včas, všechny plochy byly zasety a dodržena plocha brambor.

Zemědělské práce – počasí

Porosty brambor byly v r. 1956 dobře ošetřovány, jak v JZD, tak u ostatních pěstitelů. Počasí bylo letos divné, v březnu byly i ve dne mrazy -8° C a sněhu bylo málo. Letos byla zem promrzlá až do hloubky 1 m. Počítalo se, že v ten a ten den začnou rolníci smykovat, pak vláčit a nakonec sít. A tu máš! Rozmar přírody do toho tvrdě šlápne. Všechny agrotechnické lhůty budou se muset zkrátit. Nedá se nic jiného dělat. Co zkaňkovala příroda, to musí člověk napravit.

Výsledkem práce JZD a ostatních rolníků bylo rychlé a včasné splnění obilovin do 31. srpna, tedy ještě dříve než léta minulá. Obec Budišov vyhrála soutěž mezi všemi obcemi třebičského okresu.

JZD Budišov hospodařilo v r. 1956 na následující výměře: orná půda 322,7 ha, ovocné sady 0,50 ha, louky trvalé 43,23 ha, pastviny 4,26 ha a neplodná půda 1,80 ha. Celkem zemědělská půda 370,49 ha.

Organisace KSC

Vesnická organisace KSC čítá v tomto roce 38 členů, z toho 30 mužů a 8 žen. Sociální složení: 8 dělníků, 4 členové JZD, 4 samostatně hospodařící zemědělci, 10 příslušníků ostatních povolání, 9 důchodců a 3 ženy v domácnosti.

Události v Maďarsku

Poslední část roku byla zahalena událostmi v Maďarsku a Egyptě, kde se kontrarevoluce a agresori dopustili strašlivých zločinů a zničili desetitisíce lidí.

Události působily na naše občany otřesně. Avšak vyskytli se i lidé v naší obci, kteří schvalovali postup agresorů a zločinných fašistických band. Jsou to ti občané, kteří jsou zaujati proti lidově demokratickému režimu. Zato pokrokoví lidé zůstali svorní a jednotní. Půjdou do ještě usilovnější práce pro radost a štěstí všech lidí dobré vůle.

1957

Mír uchráněn

V minulém roce byl uchráněn mír. Váleční paliči nedosáhli svého cíle. Končící rok jim zasadil citelné porážky v Egyptě i v Maďarsku. Nevyšly jim intriky v Polsku, na Středním východě, v Alžírú i jinde. Před očima celého světa selhala politika válečných bloků a dobrodružství Francie a Anglie.

Činnost MNV

Od 1. 6. byla v obci zřízena technická opravná ve správě MNV. Opravnou vede Drahomír Pavlíček. Jmenovaný je také vedoucím místního biografu po Vladimíru Guthovi, který, jako zdejší dlouholetý poštovník, odchází do důchodu. V rámci decentralizace a zvýšení pravomoci MNV je nyní biograf majetkem MNV. Návštěvy kina jsou lichotivé, avšak proti jiným obcím slabé.

Úmrtí presidenta Zápotockého

Dne 13. listopadu v 5 hodin ráno skončil člen politického byra ÚVKSC, prezident Antonín Zápotocký. Smuteční tryzna za zemřelého presidenta Antonína Zápotockého se konala v neděli 17. listopadu v kulturním sále střední školy. U upraveného katafalku střídaly se strážce ČSM, KSC, požárníků, SČSP, ČSČK a členů MNV. Báseň Elegie listopadová přednesla Jana Zelinková, smuteční vzpomínku Josef Špak.

Antonín Novotný zvolen novým presidentem

Dne 19. listopadu byl ve Vladislavském sále Pražského hradu zvolen presidentem Antonín Novotný.

1959

Mistrovství světa v ledním hokeji

Mistrovství světa pořádané letos v Československu sledují téměř všichni naši občané. Největší zájem o obraz před televizory. K dnešnímu dni je u nás 28 televizorů, kromě toho je instalovala místní Jednota v pohostinství U Součků, Kostelecků a Slabů na celý týden v době od 9. do 15. března. Účast diváků je veliká – ani místa se nedostává.

Sběr odpadových hmot

V rámci akce Pomáháme republice vykonává žactvo osmileté střední školy veřejně prospěšnou práci tím, že sbírá odpadové hmoty. Ve školním roce 1958–59 nasbírali: 2 691 kg papíru, 2 985 kg textilu, 1 299 kg kostí a 16 tun železného šrotu.

Kromě toho nasbírali v jarních a letních měsících 165 kg léčivých bylin.

Spartakiáda

Za velmi pěkného počasí nastoupilo ke cvičení přes 350 dětí střední a mateřské školy vedené svými učiteli. Organizací a průběh celého cvičení řídil uč. s. Josef Špak.

Ve 14 hod bylo vztyčení státní vlajky a hymny. Program byl následující:

- 1 – Cvičení žáků I. stupně: Pohádka
- 2 – Cvičení žáků 3. a 4. třídy: Radostná jar
- 4 – Hry žactva
- 5 – Cvičení děvčat 6. a 7. postupného ročníku: Červené míčky
- 6 – Závodů na kolech
- 7 – Pohostinné vystoupení žen ze Studence: Rozsévačka
- 8 – Děvčata 8. postupného ročníku: Vybijená

Velmi zdařilým vystoupením přihlíželo 500 diváků. Celý výnos bude věnován na nákup tělocvičného zařízení.

Poprvé v historii lidstva

Něco tak geniálního, jako je vypuštění sovětské kosmické rakety na Měsíc a její zdařilý dolet, je pro naši generaci tou nejradostnější událostí. V sobotu 12. září se dávný sen lidstva proměnil ve skutečnost, kdy sovětské vědci a technici vydali na Měsíc posla míru v podobě státního znaku Sovětského svazu a s vlajkou národů této země.

Všichni a s námi celý svět žasne, že tento triumf získává lid, který teprve před 42 roky začal budovat nový společenský řád – řád socialistický, o kterém se kapitalisté vyjadřovali jako o dočasném.

Školství

Zahajovací výkaz k 1. září 1959

Třídní učitelé: Božena Machátová, Antonín Jaroš, Libuše Ferdová, Marie Pavlasová, Miloš Vávra, František Smrček, Libuše Kružiková, Jaromír Pospíšil, Miloslava Pospíšilová, Milan Boček, Marie Bočková a Josef Špak

Ředitel školy: Josef Zelinka

Zástupce ředitele: Antonín Nováček

Mateřská škola má 1 třídu s 39 dětmi, vyučuje Helena Chybová

Stavby

Rozestavěné stavby domů: Josef Cabejšek, Augustin Zezula, Jaromír Pospíšil, Josef Zelinka, Augustin Hort a A. Tomšík (Mihoukovice).

Do nového domu se 31. prosince nastěhoval učitel František Smrček.

1960

Představenstvo JZD na r. 1960

Předseda JZD: Josef Kazda

Členové: Stanislav Toufar, Josef Dobrovolný, Josef Průša, Antonín Křivý, Břetislav Slabý, Jiří Doležal, Karel Pavlíček a Michal Šoukal

Revisní komise: Ladislav Chyba, Eduard Zezula, Alois Marek, Jan David a Josef Slabý

Územní reorganizace

V měsíci únoru a březnu probíhají ve všech obcích našeho státu veřejné schůze, na nichž je projednávána nová územní reorganizace. Město Třebíč zůstává okresním městem. Třebíčský okres bude značně větší. Přibude k němu téměř celý okres Mor. Budějovice, Náměšťsko, značná část bývalého okresu Vel. Meziříčí a Vel. Bíteše.

Veřejná schůze občanstva, konaná u Kostelecků, schválila jednomyslně toto usnesení strany a vlády o nové územní reorganizaci.

Zlevnění

Naše země má bohatou historii, s ničím se však nedá srovnat uplynulých 15 let. Buržoazie, pravda, v roce 1918 také proklamovala a slíbvala mladé republice zdar

a pokrok. Za 15 let se octla ve zmatku a hospodářské krizi. Místo spokojených tváří defilovaly v roce 1933 ulicemi demonstrace zkrušených lidí, jimž vládnoucí třída nebyla schopna dát to nejzákladnější – práci a chléb. Místo slibovaného rozkvětu přišel hospodářský i morální úpadek a nakonec kapitulace před fašismem.

Jinou řečí mluví, jak ukazuje i dnešní usnesení strany ke zvýšení životní úrovně, naše patnáctileté jubileum. Tím, že si dnes po staletích lid vládne, vytváří si sám historii, v níž už nemají místo hospodářské krize, nezaměstnanost a jiné průvodní choroby kapitalismu.

Naopak, dnes výroba, rozhodující podmínka rozvoje a pokroku, míří velkými záběry stále vzhůru. Tak, jak to vyžaduje rozum, potřebují lidé i cíle, které nás krok za krokem přibližují komunismu.

Několik čísel o zlevnění

Cukr (kostka) z 9,60 Kčs na 9,- Kčs za 1 kg

Cukr ostatní z 10 Kčs na 8,- Kčs

Rýže z 10,- Kč na 8,- Kčs

Rybí konzervy z 10,- Kč na 6,- Kčs

Sirupy z 7,- Kč na 6,- Kčs

Káva z 15,- Kč na 14,- Kčs

Čaj 11,- Kčs na 10,50 Kčs za balení 50 g

Oděvy (v průměru) z 322,- Kč na 290,- Kč

Budišovské okénko

Na úseku propagace se slibně rozvíjí Budišovské okénko. V těchto novinách jsou naši občané seznamováni se všemi otázkami, které je zajímají, a s děním v obci. Práci řídí Josef Špak.

Při nástěnné agitaci se dobře osvědčila tabule uprostřed obce, kde jsou občané seznamováni s plněním hospodářských úkolů JZD.

I. společenský ples

Ples pořádalo Sdružení rodičů a přátel školy spolu s místní skupinou čs. Červeného kříže. K tanci a poslechu hrála hudba JZD Nárámeč (řídil učitel Miloš Vávra). Ples se všeobecně líbil a čistý výtěžek (přes 4 000 Kč) byl věnován pro potřeby školy. O zdar tohoto podniku se nejvíce přičinil vedoucí Jednoty Oldřich Kazda.

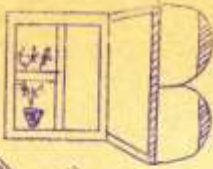
Plesy TJ Sokol

TJ měla letos dva plesy, a sice v lednu sokolský a v únoru maškarní (šibřinky).

Ochotnické divadlo

Ochotnické divadlo Osvětové besedy v Budišově sehrálo v kulturním sále základní školy divadelní hru Hej pane kapelníku, muzikantskou veselohru o 3 dějstvích, v režii Karla Pavlase.

Hráli: Jan Borůvka, Val. Drápela, Al. Jarošová. O. Jochová, L. Kozlíček, Mir. Kratochvíl, A. Nováček, D. Pavlíčková, Jar. Pospíšil, M. Svobodová, J. Švec. B. Láníčková a Vl. Zelinková.

Budišovské Okénko

Č. 1.

Rijec 1942

Vydává tiskový kroužek agitačního střediska v Budišově u Třebíče za Milosla Vávry. Za redakci odpovídá František Horký.

Vášení občani!

Připravujeme se na volby. Budeme volit zástupce lidu: poslance do MNV a do NS, kteří dalších 5 roků povedou naše obec, okresy, kraje a republiku. Poslance navrhuje Národní fronta se vedení NSČ. V našich novinách vás informovat o všem, co se bude připravovat k volbám. Čtenec naše listy poslat se životem v naší obci. V knihovně MNV bylo zřízeno agitační středisko, ve kterém budou pořádat přednášky, promítány filmy a jiné akce. Kdož přistoupí poprvé k volebním urnám, mají možnost navštívit jak přednášku v našem agitačním středisku, tak přednášku se zena lidstva. S programem agitačního střediska vás budeme seznamovat v našich novinách. Na konci měsíce října připravujeme "Večer otázek a odpovědí" - přidejte vaši otázku a odpověď.

První skouška byla přednáška "O sociálním zabezpečení pro starší lidi". Tato přednáška organizoval výbor Jednoty NSČ. Přednášel Fr. Šk. z ONV Třebíč. Třicetipětí zájemcům zodpověděl dotazy o zabezpečení v případě onemocnění, lázeňské péči, o zabezpečení matky a dítěte, o zdravotní péči, invalidním, vdovským, sirotčím, starobním důchodům. Všichni pochválilirozumitelné vyprávění a odešli s přáním, aby takových přednášek bylo konáno více. Šťastníci poznali rozdílnost péče o každého občana socialistickým státním zřízením naší republiky.

Volby 3.5. se 6.10.1942 se dovídáme o volebních obvodech v našem okrese. Z celku má celkem 70 volebních obvodů, číslo obvodu Budišov je 88. Volební příležitost tohoto čísla je obadhlý volební program NSČ na letě 1942 o rozvoji hospodářství na našem okrese. Čtete Jiskru, která vás týká, a se o všem dění na našem okrese.

V neděli 10. října hrála naše jedinečná v Horních Jiskrách fotbalová družina 2:4. V poločase byl stav 2:2. Nešťastná třetí čtvrtina, kdy míč padl našemu brankáři na rameno a odrusil se do země, rozhodla o zásepe. Celkový stav po desíti zápasích je 13:10. Ství, 1 zásepe nerozhodný a čtyři prohry. Naši góli 20 brávek a inkasovali 24. Ze 14 mužstev jsme na pátém místě. Jisté vás bude zajímat, jak vypadá naše fotbalová družina v minulosti. V roce 1942, ze rok tomu bude 30 let. Jon strážník a kopíromerke některé z představitelů. Byvalý správce valkovatství Alexander Horký, tehdejší předseda družiny František Machát, Antonín Tvrdek a J. Pechoužník o tom, jak se třicetému výročí.

Do druhého čísla Budišovského okénka připravujeme zprávy o hospodářství jednotlivých organizací v naší obci, o kulturních akcích a j.

Změny ve školství

Na základě usnesení ÚVKŠČ a vydáním nového zákona o reorganizaci školství, byly dosavadní osmileté střední školy přeměněny na základní školy devítileté.

1.třída	celkem 23 žáků	třídní učitel	Božena Machátová
2.třída	26 žáků		Marie Kazdová
3.třída	24 žáků		Marie Pavlasová
4.třída	27 žáků		Miloš Vávra
5.třída	29 žáků		Alena Jarošová
6.A třída	34 žáků		Marie Bočková
6.B třída	34 žáků		Miloslava Pospíšilová
7.A třída	36 žáků		Antonín Jaroš
7.B třída	37 žáků		Zdeněk Havlíček
8.A třída	33 žáků		František Smrček
9.A třída	28 žáků		Jaromír Pospíšil
9.B třída	31 žáků		Bedřich Uhlíř

Ředitel školy: Josef Zelinka

Zástupce ředitele: Antonín Nováček

Akce Z

Na Jezírku byla provedena, v rámci této akce, kanalizace v hodnotě 30 000 Kč. Vlastní náklad činil 10 000 Kč. Občané této čtvrti odpracovali práci v hodnotě 20 000 Kč. Byla provedena oprava zámku, nová okna v hodnotě 10 000 Kč. Před budovou školy a učitelských bytů byla rozšířena ulice.

Narození

V obci se narodilo 15 dětí, z toho 6 chlapců a 9 děvčat.

Z kroniky obce 1951–1963 (kronikáři František Zejda a Josef Zelinka) vypsál

Karel Pavlíček

Příloha Budišovského zpravodaje č. 2/2017

www.horacko.cz/budisov/zpravodaj

Samostatně neprodejné

Vydává: Úřad městyse Budišov, IČO 00289159, tel. 568 875 110, e-mail: obec@mestysbudisov

Redakce: Karel Pavlíček (e-mail: karel_pavlicek@volny.cz, tel. 568 875 212),

Mgr. Jiří Horák.

Vyšlo v Budišově dne 30. 6. 2017

Technická realizace: Ing. Ladislav Dokulil

Tisk Tiskárna Charvát, Velké Meziříčí